

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6MCdo/1/2014
Identifikačné číslo spisu:	2309214117
Dátum vydania rozhodnutia:	26.05.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Rudolf Čirč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:2309214117.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne Západoslovenskej distribučnej, a. s., so sídlom v Bratislave, Čulenova 6, IČO: 36 361 518, zastúpenej GRABAN, TORMA & PARTNERS s. r. o., so sídlom v Košiciach, Vodná 3, proti žalovanému A. Z., bývajúcemu v Z., M. XX, o zaplatenie 4 805,37 eur s prísl., vedenej na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 15C/60/2010, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Galanta z 15. marca 2011 č. k. 15C/60/2010-102 a proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 12. decembra 2012 sp. zn. 11Co/169/2011, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave z 12. decembra 2012 sp. zn. 11Co/169/2011 v potvrdzujúcom výroku a vo výroku o trovách odvolacieho konania a rozsudok Okresného súdu Galanta z 15. marca 2011 č. k. 15C/60/2010-102 v zamietajúcom výroku v časti zamietnutia žaloby o zaplatenie 2 821,37 eur s prísl. a vo výroku o trovách konania z r u š u j e a vec v rozsahu zrušenia vracia Okresnému súdu Galanta na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Žalobou podanou na Okresnom súde Galanta dňa 7. septembra 2009 sa žalobkyňa domáhala voči žalovanému zaplatenia náhrady škody vo výške 4 805,37 eur s prísl. spôsobenej jej neoprávneným odberom elektriny na odbernom mieste v rodinnom dome v Z., A. N. XX. V žalobe uviedla, že neoprávnený odber bol zistený kontrolami vykonanými dňa 22. mája 2008 a 19. júna 2008 a spočíval v odbere elektriny bez uzavretej zmluvy o pripojení k distribučnej sústave a zmluvy o dodávke elektriny (ďalej u oboch len „zmluva“) a v odbere elektriny bez určeného meradla.

Okresný súd Galanta (ďalej aj „súd prvého stupňa“ alebo „prvostupňový súd“) rozsudkom z 15. marca 2011 č. k. 15C/60/2010-102 žalobu zamietol a žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov konania 288 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Zamietnutie žaloby odôvodnil ustanovením § 135 ods. 1 O. s. p. majúc za to, že v zmysle tohto ustanovenia bol viazaný rozhodnutím Okresného súdu Galanta vydaným v trestnom konaní vedenom pod sp. zn. 3T/352/2009, ktorým bol žalovaný oslobodený spod obžaloby za skutok, že v presne nezistenom čase od 22. mája 2008 do 19. júna 2008 na odbernom mieste v Z., A., neoprávnene odoberal elektrickú energiu, keďže nebolo

preukázané, že tento skutok spáchal.

Krajský súd v Trnave (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 12. decembra 2012 sp. zn. 11Co/169/2011 rozsudok súdu prvého stupňa v časti o zaplatenie 1 984 eur zmenil tak, že pripustil späťvzatie žaloby v tejto časti, rozsudok súdu prvého stupňa v tejto časti zrušil a konanie v tejto časti zastavil. Vo zvyšnej zamietajúcej časti a vo výroku o trovách konania rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Zároveň rozhodol, že žalovanému sa nepriznáva náhrada trov odvolacieho konania. Potvrdenie prvostupňového rozsudku v časti o zaplatenie 2 821,37 eur odôvodnil jeho vecnou správnosťou stotožňujúc sa aj so skutkovými a právnymi závermi tohto súdu, na ktoré v podrobnostiach poukázal. Na doplnenie uviedol, že súd prvého stupňa správne vyložil ustanovenia zákona č. 656/2004 Z. z. o energetike a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 656/2004 Z. z.“) keď dospel k záveru, že v prípade škody spôsobenej neoprávneným odberom odberateľ zodpovedá za neporušenosť meracieho zariadenia bez ohľadu na zavinenie, a že správne žalobu zamietol, keď mal preukázané, že žalovaný elektrinu neodoberal, keďže v časti rozhodného obdobia bol vo väzbe.

Na základe podnetu žalobkyne podal proti uvedeným rozsudkom okresného i krajského súdu vo výrokoch o zamietnutí žaloby v časti o zaplatenie 2 821,37 eur s prísl. a vo výrokoch o náhrade trov konania mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky. Navrhol, aby dovolací súd oba rozsudky v dovolaní napadnutej časti zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil nesprávnym právnym posúdením veci poukazujúc na to, že oslobodenie žalovaného spod obžaloby v trestnom konaní pre nepreukázanie zavinenia bolo irelevantné vo vzťahu k posúdeniu jeho občianskoprávnej zodpovednosti za neoprávnený odber elektrickej energie, pretože táto zodpovednosť je objektívna, teda ide o zodpovednosť bez ohľadu na zavinenie.

Žalobkyňa vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu sa s jeho obsahom stotožnila.

Žalovaný sa k mimoriadnemu dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) príslušný na rozhodnutie o mimoriadnom dovolaní podľa § 10a ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „O. s. p.“), predovšetkým skúmal splnenie podmienok pre podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom Slovenskej republiky v zmysle § 243e ods. 1 O. s. p., a to osobitne podmienku, či ochranu práv žalobkyne nemožno dosiahnuť, resp. nebolo možné dosiahnuť, inými právnymi prostriedkami. Dospel pritom k záveru, že tieto podmienky sú splnené.

Procesné predpoklady na podanie mimoriadneho dovolania upravuje ustanovenie § 243e ods. 1 O. s. p. Týmito predpokladmi, ktoré musia byť splnené kumulatívne, sú: a) podnet procesne legitimovaného subjektu, ak sa podnet vyžaduje, b) zistenie, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon, c) podanie mimoriadneho dovolania vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a d) túto ochranu nemožno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. Podľa právnej teórie (porovnaj Ján Mazák, Základy občianskeho procesného práva, druhé vydanie, Bratislava: Vydavateľstvo právnickej literatúry IURA EDITION, spol. s r. o., rok 2004, str. 415) na splnenie predpokladu pod písm. b) stačí, ak sa generálny prokurátor domnieva, že právoplatným rozhodnutím súdu došlo k porušeniu zákona. Rovnako aj na splnenie predpokladu pod písm. c) stačí, ak sa generálny prokurátor domnieva, že podanie tohto opravného prostriedku vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov subjektov súkromnoprávných vzťahov. Predpoklad uvedený pod písm. d) znamená neprípustnosť mimoriadneho dovolania v prípade, keď požadovanú ochranu práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb a štátu možno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, najmä návrhom na obnovu konania, dovolaním podaným účastníkom konania, návrhom na zrušenie uznesenia o predbežnom opatrení, ako aj v prípadoch, keď zrušenie alebo zmenu rozhodnutia možno dosiahnuť inak.

V zmysle spoločného stanoviska Občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 20. októbra 2015,

publikovaného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 8/2015 pod č. 94, procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli potenciálne spôsobilé privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie.

Za opravné prostriedky potenciálne spôsobilé privodiť pre účastníka konania priaznivejšie rozhodnutie treba považovať také, ktoré sú nielen iluzórnym, ale aj reálne účinným prostriedkom ochrany jeho práv alebo zákonom chránených záujmov, t. j. ktorých využitím mohol túto ochranu skutočne dosiahnuť (porovnaj uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 4. marca 2015 sp. zn. I. ÚS 84/2015, str. 12).

Nepodanie dovolania samotným účastníkom konania podľa názoru dovolacieho súdu vylučuje prípustnosť mimoriadneho dovolania len vtedy, ak využitím dovolania mohol účastník konania ochranu svojich práv alebo zákonom chránených záujmov skutočne dosiahnuť. O taký prípad ide napr. pri zmeňujúcom rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorému zákon dovolanie výslovne pripúšťa. Dovolanie možno považovať za účinný prostriedok právnej ochrany aj v prípadoch väd konania uvedených v § 237 O. s. p., ak ide o zjavné vady, účastníkom konania rozpoznateľné a potvrdené ustálenou súdnou praxou. Napr. ak účastník považuje za nesprávne procesné rozhodnutie odvolacieho súdu o odmietnutí jeho odvolania pre oneskorenosť alebo rozhodnutie odvolacieho súdu o potvrdení uznesenia súdu prvého stupňa o odmietnutí jeho podania pre neodstránenie väd.

V predmetnej veci žalobkyňa nemala k dispozícii dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu, ktorý by bol potenciálne spôsobilý privodiť pre ňu priaznivejšie rozhodnutie. Išlo totiž o rozsudok krajského súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok prvostupňového súdu, v ktorom však krajský súd v súlade s § 238 ods. 3 O. s. p. nevyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu a tiež v danom prípade nešlo ani o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4. Za týchto okolností by ňou podané dovolanie mohlo mať charakter účinného prostriedku nápravy, len pokiaľ by išlo o spochybnenie právoplatného rozhodnutia odvolacieho súdu podľa § 241 ods. 2 písm. a/ O. s. p., t. j. z dôvodov zmätočnosti upravených v § 237 ods. 1 O. s. p., nie však z dôvodov podľa § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O. s. p., t. j. z dôvodu postihnutia inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Ak by podala dovolanie z dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p., na ktoré poukazovala v podnete na podanie mimoriadneho dovolania, bolo by takéto dovolanie v zmysle § 238 ods. 3 O. s. p. neprípustné. Na tom nič nemení skutočnosť, že v prípadnom dovolacom konaní, ak by dovolanie podala, by dovolací súd skúmal z úradnej povinnosti existenciu tzv. zmätočnosťných väd konania vyplývajúcich z § 237 O. s. p. a mohol by prípadne dospieť k záveru o prípustnosti a zároveň dôvodnosti dovolania pre tieto vady. Ani v takomto prípade jej totiž platná právna úprava nezaručovala právne posúdenie opodstatnenosti ňou uplatňovaného subjektívneho práva. Jediným opravným prostriedkom potencióálne spôsobilým privodiť pre ňu priaznivejšie rozhodnutie v merite veci, t. j. v otázke správneho právneho posúdenia práva, o ktoré v konaní išlo, bolo mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora. Podmienka prípustnosti mimoriadneho dovolania spočívajúca v nemožnosti žalobkyne dosiahnuť ochranu svojich práv inými právnymi prostriedkami bola preto splnená. Zároveň bola splnená aj podmienka, že generálny prokurátor podal mimoriadne dovolanie na podnet žalobkyne a že rešpektoval aj ňou vymedzený rozsah a dôvody, v ktorom, resp. ktorými, má byť týmto opravným prostriedkom napadnutý právoplatný rozsudok krajského i okresného súdu.

Po vyriešení otázky splnenia podmienok pre podanie mimoriadneho dovolania dovolací súd bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p. v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p.) preskúmal rozsudok okresného i krajského súdu v napadnutej časti, a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

V preskúmvanej veci bolo zo skutkového hľadiska zistené, že žalobkyňa odôvodnila svoj nárok na

náhradu škody voči žalovanému neoprávneným odberom elektriny, spočívajúcim v odbere bez uzavretej zmluvy a v odbere bez určeného meradla, že žalovaný bol vlastníkom rodinného domu v Z., A. a že v tomto odbernom mieste bol kontrolami vykonanými 22. mája 2008 a 19. júna 2008 zistený odber elektrickej energie bez uzavretej zmluvy a bez určeného meradla. Ďalej bolo zistené, že žalovaný bol v trestnom konaní oslobodený spod obžaloby okresného prokurátora podanej na tom skutkovom základe, že neoprávnené odoberal elektrickú energiu tým spôsobom, že na stĺpe elektrického vedenia, mimo elektromeru, pomocou svoriek v poistnej skrini cez kábel 4 x 10 mm bolo vykonané neodborné napojenie na elektrickú sieť, a že oslobodenie žalovaného bolo odôvodnené tým, že k neoprávnenému odberu sice došlo, no nebolo preukázané, že do elektrických rozvodov zasiahol práve on.

Zodpovednosť za škodu spôsobenú neoprávneným odberom elektrickej energie upravuje § 39 zákona č. 656/2004 Z. z., v zmysle ktorého neoprávneným odberom elektriny je, okrem iného, odber bez uzavretej zmluvy alebo odber bez určeného meradla. Ide o objektívnu zodpovednosť, t. j. zodpovednosť pri ktorej sa nevyžaduje preukázanie zavinenia (zodpovednosť bez ohľadu na zavinenie).

Podľa názoru dovolacieho súdu právny záver súdov v základnom konaní (ďalej len „súdy“) o neopodstatnenosti uplatneného nároku z dôvodu nepreukázania trestnej zodpovednosti žalovaného za neoprávnený odber elektriny je neudržateľný, a teda nesprávny. Nesprávnosť tohto právneho záveru je daná zjavne nesprávnou aplikáciou § 135 ods. 1 O. s. p. na daný prípad, ktorá bola dôsledkom nerozlišovania medzi trestnoprávnou zodpovednosťou za krádež elektriny, ktorej nevyhnutným predpokladom je preukázanie zavinenia páchatela, a medzi občianskoprávnou zodpovednosťou za neoprávnený odber elektriny, pri ktorej sa v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z. zavinenie nevyžaduje. Zároveň bola dôsledkom aj nerozlišovania medzi rozdielnosťou skutkových podstát týchto zodpovedností. Kým pri trestnoprávnej zodpovednosti žalovaného bol súčasťou skutkovej podstaty (skutku) jeho zásah do elektrických rozvodov (ktorý podľa oslobodzujúceho rozsudku nebol preukázaný), pri občianskoprávnej zodpovednosti za neoprávnený odber elektriny sa nič také nevyžaduje.

Rozsudku odvolacieho súdu treba navyše vytknúť, že v dôsledku stotožnenia sa s odôvodnením rozsudku súdu prvého stupňa, bolo jeho odôvodnenie postihnuté vnútornou rozpornosťou, a teda nepresvedčivosťou. Tento nedostatok bol daný tým, že odvolací súd sa na jednej strane stotožnil so záverom súdu prvého stupňa o nepreukázaní neoprávneného odberu žalovaným, no na druhej strane v rozpore s tým na štvrtej strane v treťom odseku odôvodnenia uviedol, že prvostupňový súd mal preukázané, že žalovaný elektrinu neodoberal. Medzi nepreukázaním odberu a preukázaním neodoberania elektriny je totiž zásadný rozdiel. Z nepreukázania odberu určitou osobou (pri inak nespochybniteľnom odoberaní elektriny) nemožno totiž podľa zásad správneho uvažovania vyvodzovať, aká bola skutočnosť, teda že určitá osoba elektrinu neodoberala. Ďalšia rozpornosť rozsudku odvolacieho súdu bola daná druhým odsekom na štvrtej strane odôvodnenia, v ktorom odvolací súd rozvinul svoje úvahy vychádzajúce zo skutkovej podstaty neoprávneného odberu elektriny, ktorá v konaní tvrdená nebola, a teda nebola ani preukazovaná a nebola preto ani súčasťou skutkových zistení súdu prvého stupňa (neoprávnený odber spočívajúci v porušení meracieho zariadenia). Týmito úvahami preto nebolo možné presvedčivo odôvodniť záver o neopodstatnenosti nároku v danej veci.

So zreteľom na uvedené dovolací súd podľa § 243b ods. 1 O. s. p. v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p. rozsudky súdov v napadnutých častiach zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Dovolací súd je presvedčený, že vady, pre ktoré zrušil mimoriadnym dovolaním napadnuté rozhodnutia, t. j. zjavné pochybenie pri aplikácii procesného a hmotného práva, majú povahu tzv. základných vád, ktoré judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva akceptuje ako dôvod pre zrušenie právoplatných rozhodnutí za účelom nápravy týchto vád, a teda za dôvod pre výnimočný odklon od princípu právnej istoty, nastolenej právoplatným rozhodnutím, v prospech princípu spravodlivej ochrany práv (porovnaj PSMA, SPOL. S.R.O. proti SLOVENSKEJ REPUBLIKE, rozsudok z 9. júna 2015, č. 42533/11, bod 69 a 70). Za takéto základné vady považuje táto judikatúra justičné omyly alebo závažné vady súdneho konania, zneužitie právomoci, zjavné pochybenia pri aplikácii hmotného práva alebo akékoľvek iné

závažné dôvody vyplývajúce zo záujmov spravodlivosti (porovnaj tamtiež).

V novom rozhodnutí rozhodne súd, ktorému sa vec vracia, aj o trovách dovolacieho konania.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.